

Sygn. akt IV Pa 10/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

19 maja 2021 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Matusiak (spr.)

Sędziowie: sędzia Dorota Załęska

sędzia Sławomir Górny

Protokolant: st. sekr. sąd. Katarzyna Wawrzyniak

po rozpoznaniu na rozprawie 19 maja 2021 roku w Sieradzu

sprawy z powództwa D. S.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B.

o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Wieluniu - Sądu Pracy

z dnia 15 grudnia 2020 roku sygn. akt IV P 55/20

- 1. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 2 w ten sposób, że kwotę 692 (sześćset dziewięćdziesiąt dwa 00/100) złote obniża do kwoty 180 (sto osiemdziesiąt 00/100) złotych;***
- 2. oddala apelację w pozostałym zakresie;***
- 3. zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. na rzecz D. S. kwotę 120 (sto dwadzieścia 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję .***

Sygn.akt IV Pa 10/21

Uzasadnienie co do pkt 1 i 3 wyroku

Wyrokiem, wydanym w dniu 15.12.2020 r., Sąd Rejonowy w Wieluniu: w pkt 1. zasądził od pozwanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. na rzecz powoda D. S. kwotę 2.600 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 12 października 2020 r. do dnia zapłaty; w pkt 2 zasądził od pozwanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. na rzecz powoda D. S. kwotę 692 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania; w pkt 3 nakazał pobrać od pozwanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Wieluniu kwotę 200 zł tytułem opłaty sądowej. O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., zasądzając na rzecz powoda kwotę 692 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w stawce przewidzianej w § 9 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800) wraz z opłatą od pełnomocnictwa, nakazując pobrać na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j.Dz.

U. z 2020 r., poz. 755) kwotę 200 zł tytułem opłaty sądowej, od uiszczenia której powód był zwolniony na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 4 ustawy.

W apelacji złożonej od całości wyroku Sądu Rejonowego, pełnomocnik pozwanego, kwestionując wysokość przyznanych powodowi kosztów procesu, zarzucił Sądowi meriti naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. § 9 ust.1 pkt 2 z zw. z §2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz 1800) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, podczas gdy podstawę zasądzenia opłaty za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego w sprawie ze stosunku pracy o odszkodowanie, o którym mowa w art. 56 § 1 w związku z art. 58 k.p., stanowi stawka minimalna określona w § 9 ust. 1 pkt 1 ww. rozporządzenia. Uzasadniając zarzut naruszenia wskazanych przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie pełnomocnik pozwanego wskazał, że podstawą zasądzenia przez sąd opłaty za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego w sprawie ze stosunku pracy o odszkodowanie, o którym mowa w art. 56 § 1 w związku z art. 58 k.p. jest § 9 ust.1 pkt 1 ww. rozporządzenia, mając na uwadze nadal aktualną uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 24.02.2011 r. I PZP 6/10, w której SN uznał, że sprawę o przywrócenie do pracy oraz sprawę o odszkodowanie za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia należy, w zakresie wynagrodzenia pełnomocnika procesowego, traktować jednakowo. Dlatego też ustalając wysokość opłaty za czynności adwokata reprezentującego stronę w sprawach takiego rodzaju, sąd powinien zastosować stawkę minimalną, określona w § 9 ust. 1 pkt 1 cyt. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości.

Odnosząc się do podniesionej przez pełnomocnika pozwanego argumentacji, dotyczącej błędnego przyjęcia przez Sąd Rejonowy podstawy prawnej w zakresie należnych powodowi kosztów zastępstwa procesowego, pełnomocnik powoda w odpowiedzi na apelację podniósł, że Sąd I instancji w sposób prawidłowy oparł rozstrzygnięcie o kosztach na przepisie § 9 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, który *expressis verbis* stanowi, iż stawka minimalna w sprawie z zakresu prawa pracy o odszkodowanie za wyjątkiem odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy wynosi 75% stawki obliczonej na podstawie § 2 od wartości odszkodowania będącego przedmiotem sprawy. Zdaniem pełnomocnika powoda przywołana przez apelującego uchwała Sądu Najwyższego z 2010 r. dotyczy nieaktualnego stanu prawnego, samo zaś orzeczenie zapadło niejednomyślnie z uwagi na dokonaną wykładnię *contra legem*.

Podczas rozprawy apelacyjnej pełnomocnik powoda popierając zawarty w odpowiedzi na apelację wniosek o zasądzenie kosztów procesu za II instancję złożył fakturę VAT na kwotę 731,71 zł netto (900 zł brutto) wystawioną na powoda z tytułu usługi prawnej – prowadzenia sprawy o odszkodowanie p-ko (...) sp. z o.o. w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zawarte w apelacji zażalenie na rozstrzygnięcie o kosztach postępowania należnych powodowi należało uznać za uzasadnione. Powód domagał się zasądzenia od byłego pracodawcy odszkodowania w związku z niezgodnym z prawem rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia; wartość przedmiotu sporu, będąca kwotą żądanego odszkodowania, została określona na 2.600 zł; taka też suma została prawomocnie zasądzona na rzecz powoda. Spór co do rozstrzygnięcia o kosztach procesu należnych powodowi za I instancję sprowadzał się do przyjęcia właściwej podstawy prawnej dla ustalenia stawki minimalnej opłaty za czynności adwokackie wg zasad, przewidzianych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800). Powołany akt prawny w § 2 określa stawki minimalne uzależnione od wartości przedmiotu sprawy (i ten właśnie przepis w powiązaniu z § 9 ust.1 pkt 2 rozporządzenia przyjął za podstawę rozstrzygnięcia Sąd I instancji), natomiast § 9 ust.1 pkt 1 stanowi, że stawki minimalne wynoszą 180 zł w sprawach o nawiązanie umowy o pracę, uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub ustalenie sposobu ustania stosunku pracy. Zagadnienie dotyczące właściwej podstawy prawnej ustalenia wysokości wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika procesowego w sprawie o odszkodowanie za niezgodne z prawem lub nieuzasadnione rozwiązanie przez pracodawcę umowy o pracę było przedmiotem wielu orzeczeń Sądu Najwyższego. I tak w uchwale z 7 sierpnia 2002 r. III PZP 15/02 OSNP 2003/12/285 Sąd Najwyższy uznał, że w sprawie toczącej się na skutek

odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę należy przyjmować jednakową podstawę do zasądzania kosztów zastępstwa prawnego, niezależnie od wyboru żądania. Argumentując tak sformułowane stanowisko podniesiono, że wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powinno być ustalone na jednakowych zasadach (w takiej samej wysokości) niezależnie od tego, czy pracownik dochodzi uznania wypowiedzenia za bezskuteczne, przywrócenia do pracy, czy też odszkodowania za niezgodne z prawem lub nieuzasadnione rozwiązanie umowy o pracę za wypowiedzeniem. Stanowisko to znalazło rozwinięcie w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 24 lutego 2011r., I PZP 6/10 (OSNP 2011 nr 21-22, poz. 268, LEX nr 707475), w której przyjęto, że podstawę zasądzenia przez sąd opłaty za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego w sprawie ze stosunku pracy o odszkodowanie, o którym mowa w art. 56 § 1 w związku z art. 58 k.p., stanowi stawka minimalna określona w § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.). Uchwale tej nadano moc zasady prawnej. Podobnie Sąd Najwyższy wypowiedział się w postanowieniu z dnia 13 marca 2012 r. w sprawie II PZ 3/12 stwierdzając, iż podstawę zasądzenia przez sąd opłaty za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego w sprawie ze stosunku pracy o odszkodowanie, o którym mowa w art. 56 § 1 w związku z art. 58 k.p., stanowi stawka minimalna określona w § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.). Dotyczy to w jednakowym stopniu wynagrodzenia adwokatów i radców prawnych oraz do spraw o odszkodowanie dochodzone na podstawie art. 56 § 1 w związku z art. 58 k.p. albo na podstawie art. 45 § 1 w związku z art. 47¹ k.p. Jak trafnie wywiódł Sąd Najwyższy, roszczenie o przywrócenie do pracy na poprzednich warunkach (art. 45 § 1 k.p.) lub o przywrócenie do pracy w razie rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia (art. 56 § 1 k.p.) oraz roszczenie o odszkodowanie (art. 45 § 1 k.p. i art. 56 § 1 k.p.) są nie tylko alternatywne, ale także ekwiwalentne. Roszczenie o odszkodowanie jest substytutem roszczenia o uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne lub o przywrócenie do pracy. W taki sposób traktuje je prawo materialne (Kodeks pracy), pozwalając nie tylko pracownikowi na dokonanie swobodnego wyboru między nimi, ale także sądowi na orzeczenie o żądaniu ekwiwalentnym w stosunku do wybranego przez pracownika nawet wbrew jego woli i zgłoszonemu oraz popieranemu przez niego roszczeniu (art. 45 § 2 k.p. i art. 56 § 2 k.p. oraz art. 264 § 1 i 2 k.p.). Podobnie traktuje te roszczenia prawo procesowe. Przy rozpoznawaniu i rozstrzyganiu sprawy o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne (o przywrócenie do pracy) lub o odszkodowanie, podstawy prawne roszczeń są takie same (zastosowanie znajdują te same przepisy Kodeksu pracy), przesłanki materialnoprawne są identyczne (rozwiązanie umowy o pracę jest niezgodne z prawem lub nieuzasadnione), ustalenia wymagają te same okoliczności faktyczne, a wysokość odszkodowania (odpowiednio zryczałtowana - art. 47¹ k.p. i art. 58 k.p.) nie jest istotą takiego procesu i na ogół nie jest przedmiotem sporu. Również formuła odwołania od wypowiedzenia (art. 44 k.p. i art. 264 k.p.) sprawia, że odwołanie dotyczy w takim samym stopniu uznania wypowiedzenia za bezskuteczne, jak i odszkodowania. Jest to zatem ten sam rodzaj sprawy, sprowadzający się w istocie do tego samego, niezależnie od zgłoszonego przez pracownika żądania. Z tej przyczyny wynagrodzenie pełnomocnika powinno być ustalane według tych samych zasad i na tej samej podstawie. Mimo że powołane wyżej orzeczenia zostały wydane na kanwie nieobowiązujących już aktów prawnych, regulujących zasady wynagrodzeń pełnomocników w osobach adwokata i radcy prawnego, to jednak zachowują one w pełni swój walor interpretacyjny w zakresie wykładni norm prawa. Potwierdził to Sąd Najwyższy m.in. w wyroku z dnia 14 listopada 2019 r. III PK 150/18 OSNP 2020/10/106 stwierdzając, że zasada prawna przyjęta w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2011 r., I PZP 6/10 (OSNP 2011, nr 21-22, poz. 268) jest aktualna również w przypadku odszkodowań dochodzonych na podstawie art. 45 § 1 k.p. i ma zastosowanie do stawki wynagrodzenia adwokackiego określonej obecnie w § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie. W rozpoznawanej sprawie powód dochodził odszkodowania z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia. Gwoli przypomnienia należy zaznaczyć, strony łączyła umowa o pracę zawarta na czas określony do określony do 27 grudnia 2021 r., zaś do bezwłocznego rozwiązania umowy o pracę doszło w dniu 2 września 2020 r. Powód mógł więc dochodzić bądź odszkodowania bądź przywrócenia do pracy (por. art. 59 k.p.). W tym stanie rzeczy jako słuszny należało uznać podniesiony w apelacji zarzut naruszenia §9 ust.1 pkt 2 z zw. z §2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, czego skutkiem jest

zmiana zaskarżonego wyroku w części orzekającej o kosztach procesu. Już tylko ubocznie można zaznaczyć, że brak było podstaw do obciążenia pozwanego kosztami opłaty skarbowej od pełnomocnictwa udzielonego przez powoda. Jak bowiem wynika z art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1546), opłacie tej nie podlega złożenie dokumentu stwierdzającego udzielenie pełnomocnictwa w sprawie zatrudnienia lub wynagrodzenia za pracę. Ponieważ niniejsza sprawa dotyczyła zatrudnienia, czynność złożenia pełnomocnictwa procesowego nie podlegała opłacie skarbowej. W myśl art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca zobowiązana jest zwrócić przeciwnikowi koszty niezbędne do celowego dochodzenia swoich praw i obrony. W świetle przytoczonych regulacji nie sposób było uznać, iż uiszczenie przez pełnomocnika powoda opłaty skarbowej od pełnomocnictwa stanowiło koszt niezbędny, a tym samym kwota ta nie podlegała zwrotowi przez pozwanego. Powyższe rozważania w zakresie podstawy prawnej określającej wysokość wynagrodzenia pełnomocnika strony wygrywającej proces mają również zastosowanie do orzeczenia o kosztach zastępstwa procesowego za II instancję, których wysokość ustalono przy zastosowaniu § 10 ust.1 pkt 1 w zw. z § 9 ust.1 pkt 1 ww. rozporządzenia. Sąd Okręgowy dodatkowo wskazuje, że złożona przez pełnomocnika powoda faktura, stwierdzająca wysokość wynagrodzenia wypłaconego mu przez mocodawcę, nie stanowi samodzielnej przesłanki do ustalenia wysokości należnych stronie kosztów procesu za II instancję. W judykaturze przyjmuje się, że nie ma przeszkód, aby strona korzystająca z pomocy adwokata umówiła się na opłatę w wyższej wysokości od minimalnej stawki opłaty przewidzianej za pomoc prawną dla danego rodzaju sprawy. W takim jednak przypadku, wysokość umówionego wynagrodzenia nie jest wiążąca dla sądu przy dokonywaniu rozliczenia kosztów procesu. Sąd, zasądzając opłatę za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy adwokata, a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2012 r. IV CZ 107/11 LEX nr 1168556.). Także w obecnym stanie prawnym sąd ocenia wysokość podlegającego zwrotowi wynagrodzenia na podstawie autonomicznie określonych przesłanek i każdorazowo, oceniając charakter sprawy, uwzględnia rzeczywisty nakład pracy pełnomocnika i podjęte przez niego w sprawie czynności. Zdaniem Sądu Okręgowego, jeżeli nakład pracy pełnomocnika nie jest zdecydowanie ponadprzeciętny, jeśli nie wystąpiły żadne nadzwyczajne okoliczności, a skala aktywności pełnomocnika pozostała na zwykłym poziomie, to nie istnieją przesłanki do zasądzenia w sprawie wynagrodzenia wyższego od stawek minimalnych. W orzecznictwie podkreśla się, iż określając wysokość stawek minimalnych wynagrodzenia profesjonalnych pełnomocników za poszczególne czynności lub za udział w postępowaniach, ustawodawca rozważył i uwzględnił wszelkie okoliczności charakterystyczne dla danego typu spraw. W stawkach minimalnych odzwierciedlona została zatem swoista wycena koniecznego nakładu pracy pełnomocnika związana ze specyfiką określonego rodzaju postępowań. Jednocześnie ustawodawca pozostawił sądom orzekającym możliwość uwzględnienia nadzwyczajnych, szczególnych okoliczności, które pojawiając się w danej sprawie, zwiększają nakład pracy niezbędnej do prawidłowej realizacji obowiązków profesjonalnego pomocnika procesowego (vide postanowienie SN z dnia 24 października 2012 r., III CZ 57/12, niepubl.). Tego rodzaju okoliczności, mogące uzasadniać przyjęcie wyższego wynagrodzenia aniżeli określonego stawką minimalną, nie występowały jednak w rozpoznawanej sprawie.